

doi number: 10.14686/201321994

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Görsel Okuryazarlık Yeterliklerinin Belirlenmesi*

Arş. Gör. Mustafa KOCAARSLAN

Bartın Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
mkocaarslan@bartin.edu.tr

Arş. Gör. Zuhâl ÇELİKTÜRK

Mehmet Âkif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
zuhalcelikturk@gmail.com

Özet: Bu araştırma, eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterliklerini belirlemek ve bazı değişkenlerin görsel okuryazarlık düzeyi ile ilişkisinin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada genel tarama modeli ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Bartın ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitelerinde öğrenim görmekte olan 347 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu” ve “Görsel Okuryazarlık” ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, eğitim fakültesi öğrencilerinin genel olarak görsel okuryazarlık yeterlik düzeyinin yüksek olduğu ve görsel okuryazarlık yeterlik düzeyi ile akademik başarı puanı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okuryazarlık, görsel okuryazarlık, yeterlik, akademik başarı, öğretmen adayı.

Determination of Visual Literacy Competencies of the Students of Education Faculty

Abstract: The purpose of this paper is to determine competencies of visual literacy of the students of education faculty and to clarify whether there is a relation between some variables and the level of visual literacy. In the study, general screening and relational screening models have been utilized. 347 teacher candidates who study at Bartın University and Mehmet Akif Ersoy University have comprised the sample of the study. In the study, “Personal Information Form” and the scale of “Visual Literacy” have been utilized as the data collection tool. According to the results of the study, it has been revealed that the level of visual literacy competency of the students of faculty of education is high in general and there is a significant and positive correlation between the level of visual literacy competency and academic achievement score.

Key Words: Literacy, visual literacy, competency, academic achievement, pre-service teachers.

* Bu çalışma, 21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

İmgelerin ve görsel kültürün yükselişe geçtiği günümüzde (Parsa, 2004), bir birey olarak yaşadığımız çağa uyum sağlamak ve yaşam kalitemizi artırmak amacıyla geleneksel okuryazarlığın yanı sıra farklı becerileri gerektiren çoklu okuryazarlıklara (medya okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, sosyal okuryazarlık, kültürel okuryazarlık, çevre okuryazarlığı, görsel okuryazarlık vb.) sahip olmamız gerekmektedir (Kellner, 2001; Stokes, 2001; Burmark, 2002; Bleed, 2005; Zeren ve Arslan, 2009; Önal, 2010; Kurudayıoğlu ve Tüzel, 2010). Çoklu okuryazarlık türlerinden biri olarak kabul edilen görsel okuryazarlık, görsel iletişimin hızlı bir şekilde yaygınlaştığı çağımızda, her geçen gün önem kazanan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlk kez 1969 yılında John Debes tarafından ortaya atılan görsel okuryazarlık terimi “bireylerin görsel duyularını kullanarak geliştirdikleri bir dizi yeterlik” olarak ifade edilmiştir (International Visual Literacy Association -IVLA, 2013). Debes’ten sonra birçok araştırmacı ve akademisyen bu kavramla ilgilenmiş kendi düşünce ve tanımlarını ortaya koymuşlardır. Görsel okuryazarlık; resimli veya grafiksel görsellerle sunulan bilgileri okuma, yorumlama ve anlama yeteneği (Wileman, 1993, 114), görsel mesajları doğru yorumlama ve benzeri şekilde mesajlar üretme becerisi (Heinich, Molenda, Russell, ve Smaldino, 1999, 64), anlamı oluşturmak amacıyla yeni görsel mesajlarla eski görsel deneyimlerin aktif bir biçimde yeniden oluşturulması (Sinetra, 1986: 5), fikirlerin ve kavramların görsel temsillerinden anlamı çıkarmak amacıyla görselleri çözümleme, anlama ve analiz etme yeteneği (Burns, 2006, 16) olarak tanımlanmıştır.

Görsel okuryazarlığın farklı özelliklerine vurgu yapan birçok bakış açısının olması (Schiller, 1987) ve Pettersson’un (2002) ifade ettiği gibi sözel olmayan bir kavramı sözel olarak betimlemenin oldukça güç olacağı düşüncesi görsel okuryazarlık kavramı üzerine ortak bir tanım bulmayı zorlaştırmaktadır. Öte yandan sanat, teknoloji, eğitim ve iletişim gibi birçok alanın ortak konusu olması, görsel okuryazarlık kavramı üzerinde multidisipliner bir bakış açısının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu noktadan hareketle Brill, Kim ve Branch (2007, 55), Uluslararası Görsel Okuryazarlık Derneği (International Visual Literacy Association-IVLA) tarafından ödüllendirilen çalışmalarında, Delphi tekniğini kullanarak ortak bir görsel okuryazarlık tanımı ve görsel okuryazarlık yeterliklerini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda bu çalışmaya katılan araştırmacı ve akademisyenlerin tanımlarından benzer noktalar bir araya getirilerek ortak bir tanıma ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda, görsel okuryazarlık “görsel mesajları yorumlama ve oluşturma için gerekli olan bir dizi öğrenilmiş yeterlik” olarak ifade edilmiştir

Görsel okuryazarlık kavramının öğrenilmiş bir beceri olarak nitelendirilmesi (Yeh, 2008; Brill, Kim ve Branch, 2007) ve eğitimle geliştirilebilir bir olgu olması üzerinde giderek artan vurgular görsel okuryazar bireylerin sahip olması gereken özelliklerin ortaya konmasını gerektirmektedir. Literatür incelendiğinde (Brill, Kim ve Branch, 2007; Metros ve Woolsey, 2006; Bleed, 2005; Bunmark, 2002; İşler, 2002; Roblyer, 1998) görsel okuryazar bireylerin aşağıdaki niteliklere sahip olduğu görülmektedir:

- Görüş açısında bulunan görsellerin ve ilettikleri mesajların farkına varırlar.
- Görsellerle sunulan mesajları doğru şekilde anlar ve yorumlarlar.
- Görsel tasarımın temel ilkelerini ve kavramlarını kullanarak daha etkili iletişim kurarlar.
- Karşılaşılan problemlere işlevsel çözümler üretebilmek için görsel düşünme biçimini (zihin gözünü) kullanırlar.
- Geleneksel yöntemleri, bilgisayarı ve diğer teknolojik araçları kullanarak görsel mesajlar üretebilirler.
- Görsellerin algılanmasında etkili olan duygusal, psikolojik ve bilişsel faktörlerin farkında olurlar.
- Görsel içeriklere (reklamlar, afişler, web siteleri vb.) eleştirel bir şekilde yaklaşarak bilinçli tüketici olurlar.
- Reklamlarda ve diğer görsellerde kullanılan resimlerdeki bilinçaltı mesajları doğru algırlarlar.
- Geçmişte başkaları tarafından oluşturulan görsel şah eserleri takdir eder ve onların sanatsal yönlerinden zevk alabilirler.

Görsel okuryazar bireylerin sahip olması gereken nitelikler göz önüne alındığında, Oblinger ve Oblinger'in (2005) "Dijital Yerliler" olarak adlandırdığı ve bugünün teknolojisi ve kültürünün etkisiyle önceki nesilden daha görsel okuryazar bir jenerasyon olarak ifade ettiği bugünün üniversite öğrencilerinin, ne derece görsel okuryazar oldukları sorusu akıllara gelmektedir. Günümüzün görsele dayalı dünyası, üniversite gençleri açısından her ne kadar doğal bir ortam olarak algılansa da bu durum, içerisinde karmaşık becerileri gerektiren görsel okuryazarlığın kendiliğinden kazanılacağı anlamına gelmemelidir. (Felten, 2008). Diğer becerilerde olduğu gibi, görsel okuryazarlıkta da planlı bir eğitim sürecine ihtiyaç duyulmaktadır (Braden, 1996).

Görsel okuryazarlık eğitiminin yükseköğretim kurumları için bir ihtiyaç olarak kabul edilmesi (Felten, 2007; Bleed, 2005; Carter, 2003; Christopherson, 1996; Sosa, 2009; Yeh ve Cheng, 2010) ve eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterliklerine ilişkin sınırlı sayıda çalışmanın olması (Şahin ve Kıran, 2009; Özsevgeç, Akbulut ve Özsevgeç, 2010; Yeh ve Cheng, 2010; Yeh ve Lohr, 2010) yeni çalışmalara gereksinim duyulduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi yapılacak yeni programlara ve düzenlemelere kaynaklık ederek önemli katkılarda bulunabilir. Aynı zamanda akademik başarı ile görsel okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişkinin ortaya konması eğitim kurumlarında görsel okuryazarlığa ne derece ihtiyaç olduğu konusunda bir fikir sunabilir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve bazı değişkenlerin görsel okuryazarlık düzeyi ile ilişkisinin olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Eğitim fakültesi öğrencilerinin;

- görsel okuryazarlık yeterlikleri ne düzeydedir?
- görsel okuryazarlık yeterlikleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- görsel okuryazarlık yeterlikleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
- görsel okuryazarlık yeterlikleri yaşamın büyük kısmının geçtiği yerleşim yeri türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- görsel okuryazarlık yeterliği toplam puanı ile akademik başarı puanı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Model

Bu araştırma genel tarama modeli ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü veya ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. İlişkisel tarama modelleri ise iki veya daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2007, 79-81).

2.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Bartın Üniversitesi (89) ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitelerinde (258) öğrenim görmekte olan 347 eğitim fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin 154 (%44,4)'ü kadın, 193 (%55,6)'ü erkek; 132'si (%38) birinci sınıf, 73'ü (%21) ikinci sınıf, 79'u (%22,8) üçüncü sınıf ve 63'ü (18,2) dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Lisans program türüne göre çalışma gurubunu oluşturan öğrencilerin 61'i (%17,6) Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, 15'i (%4,3) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği, 62'si (%17,9) Fen ve Teknoloji Öğretmenliği, 5'i (%1,4) Müzik Öğretmenliği, 24'ü (%6,9) Okulöncesi Öğretmenliği, 26'sı (%7,5) Resim Öğretmenliği, 69'u (%19,9) Sınıf Öğretmenliği, 51'i (%14,7) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve 34'ü (%9,8) Türkçe Öğretmenliği programında yer almaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak "Kişisel Bilgi Formu" ve "Görsel Okuryazarlık" ölçeği kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Bağımsız değişkenler ile ilgili gerekli bilgileri toplamak amacıyla oluşturulan kişisel bilgi formunda sırasıyla; cinsiyet, eğitim bilgileri, dönem sonu not ortalaması ve son olarak yaşamın büyük kısmının geçtiği yerleşim yeri türünü belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

Görsel Okuryazarlık Ölçeği: Bu araştırmada, Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin görsel okuryazarlık alanındaki yeterliklerini belirlemek amacıyla Kiper, Aslan, Kıyıcı ve Akgün (2012) tarafından geliştirilen "Görsel Okuryazarlık Ölçeği" kullanılmıştır. 5'li Likert tipi şeklinde hazırlanan bu ölçek 29 madde ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte yer alan derecelendirme ifadeleri "Kesinlikle Yapamam", "Yapamam", "Az Çok Yaparım", "Yaparım" ve "Kolaylıkla Yaparım" şeklinde sıralanmıştır. Ölçeğin alt boyutları "Ofis Yazılımlarını Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" (m1-m7), Basılı Görsel Materyalleri Tanıyabilme" (m8-m11), Görsel Yorumlayabilme" (m12-m16), "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" (m17-m21), "Araçlar Kullanarak Görsel Üretebilme" (m22-m26) ve "Görsellerdeki Mesajları Algılayabilme" (m27-m29) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) $\alpha=.94$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları için iç tutarlılık kat sayıları ise sırasıyla "Ofis Yazılımlarını Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" ($\alpha=.89$), "Basılı Görsel Materyalleri Tanıyabilme" ($\alpha=.83$), "Görsel Yorumlayabilme" ($\alpha=.86$), "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" ($\alpha=.78$), "Araçlar Kullanarak

Görsel Üretebilme" ($\alpha=.77$)ve "Görsellerdeki Mesajları Algılayabilme" ($\alpha=.68$) olarak belirlenmiştir. Bu değerler ölçeğin güvenilirliğinin oldukça iyi olduğunu göstermektedir.

Yapılan bu çalışmada "Görsel Okuryazarlık" ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) $\alpha=.89$ olarak elde edilmiştir. Ölçeğin alt boyutları için iç tutarlılık kat sayıları ise sırasıyla "Ofis Yazılımlarını Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme" ($\alpha=.83$), "Basılı Görsel Materyalleri Tanıyabilme" ($\alpha=.70$), "Görsel Yorumlayabilme" ($\alpha=.72$), "Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme" ($\alpha=.78$), "Araçlar Kullanarak Görsel Üretebilme" ($\alpha=.74$)ve "Görsellerdeki Mesajları Algılayabilme" ($\alpha=.72$) olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde, Bartın Üniversitesi ile Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte olan birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Uygulamalar daha önceden görüşülerek izin alınan ilgili öğretim elemanlarının derslerine girilerek grup halinde gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar sırasında araştırmacılar sınıflarda bulunmuş, gerekli açıklamaları yapmıştır. Uygulama yaklaşık on beş dakika sürmüştür.

2.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada kullanılan "Görsel Okuryazarlık" ölçeği 5'li Likert tipi olduğundan elde edilen veriler en az yeterlikten ("Kesinlikle Yapamam") en yüksek yeterliğe ("Kolaylıkla Yaparım") doğru 1 ile 5 değerleri arasında puanlandırılmıştır. Ölçeğin toplamından ve alt boyutlarından elde edilen ortalama değerlerinin anlamlandırılabilmesi için, 5'li Likert tipine uygun olarak öğrencilerin görsel okuryazarlık yeterlik düzeylerini gösteren değerlendirme aralıkları hesaplanmıştır. Buna göre; 1,00-1,80 aralığı "Kesinlikle Yapamam" (Çok Düşük), 1,81-2,60 aralığı "Yapamam" (Düşük), 2,61-3,41 aralığı "Az Çok Yaparım" (Orta Düzey), 3,41-4,20 aralığı "Yaparım" (Yüksek) ve 4,21-5,00 aralığı "Kolaylıkla Yaparım" (Çok Yüksek) olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan Görsel Okuryazarlık Yeterliği toplam ve alt boyut puanlarına ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Görsel Okuryazarlık yeterliği puanlarının araştırmanın bağımsız değişkenleri olan cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla İlişkisiz Örneklem T-testi (Independent Samples T-Test) ve öğrencilerin Görsel Okuryazarlık yeterliği puanlarının sınıf ve yaşamın büyük kısmının geçtiği yerleşim yeri değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek

amacıyla Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way Anova) kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda LSD Testinden yararlanılmıştır. Ayrıca görsel okuryazarlık yeterlik puanları ile akademik ortalama puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanarak korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmada yapılan istatistiksel çözümlenelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak benimsenmiştir.

3.BULGULAR

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi; “Eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterlikleri ne düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerin görsel okuryazarlık yeterliğinin hangi düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla ölçek ve alt boyut puanlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Görsel Okuryazarlık Yeterlik Puanlarını Gösteren Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçek ve Alt Boyutları	N	X	S
A-1.Ofis Yazılımlarını Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	347	3,95	,62
A-2.Basılı görsel Materyalleri Tanımlayabilme	347	3,67	,63
A-3.Görsel Yorumlayabilme	347	4,21	,53
A-4.Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	347	4,31	,54
A-5.Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	347	3,85	,73
A-6.Görsellerdeki Mesajları Algılayabilme	347	3,95	,63
Ölçek Toplam	347	4.00	,43

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin görsel okuryazarlık ölçeği toplam puanın aritmetik ortalamasının (X) =4.00 olduğu görülmektedir. Bu ortalama 3,41-4,20 aralığı olan “Yapırım” ifadesine denk gelmektedir. Bu değer öğrencilerin görsel okuryazarlık yeterliğinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ölçek alt boyutlarına ilişkin ortalama değerlerine bakıldığında en yüksek puanın X=4,31 ile “Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme” alt boyutuna ve en düşük puanın “Basılı görsel Materyalleri Tanımlayabilme” alt boyutuna ait olduğu görülmektedir. Tüm alt boyutların ortalamaları X= 3,67 ile X=4,31 arasında yer almaktadır. Bu değerler ışığında, öğrencilerin tüm alt boyutlarda görsel okuryazarlık yeterliklerinin yüksek olduğu söylenebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi; “Eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterlikleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Buna göre öğrencilerin görsel okuryazarlık ölçeği puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek için İlişkisiz Örneklem T-testi yapılmıştır. Bu analizden elde edilen sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Yeterliği Toplam ve Alt Boyut Puanlarının

Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Cinsiyet	N	X	S	sd	t	p
A-1	Erkek	154	3,85	,56	345	2,69	,007*
	Kız	193	4,03	,66			
A-2	Erkek	154	3,68	,60	345	,45	,650
	Kız	193	3,65	,65			
A-3	Erkek	154	4,10	,54	345	3,42	,001*
	Kız	193	4,30	,50			
A-4	Erkek	154	4,42	,52	345	3,25	,001*
	Kız	193	4,23	,53			
A-5	Erkek	154	3,85	,77	345	,11	,912
	Kız	193	3,86	,71			
A-6	Erkek	154	3,92	,63	345	,875	,382
	Kız	193	3,98	,62			
Ölçek Toplam	Erkek	154	3,98	,42	345	1,029	,304
	Kız	193	4,02	,43			

*p<,01

Tablo 2 incelendiğinde erkek ve kız öğrencilerin görsel okuryazarlık ölçeği toplam puanlarının (Erkeklerin ortalaması: X=3,98; Kızların ortalaması: X=4,02) birbirine yakın olduğu görülmektedir. Yapılan İlişkisiz Örneklem T-testi sonucunda erkek ve kız öğrencilerin ortalamaları arasındaki bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır [t(345)=1,02, p<,05]. Erkek ve kız öğrencilerin görsel okuryazarlık alt boyut puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına ilişkin yapılan İlişkisiz Örneklem T-testi sonucunda *Ofis Yazılımlarını Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme* [t(345)=2,69, p<,01] ve *Görsel Yorumlayabilme* [t(345)=3,42, p<,01] alt boyutlarında kızların lehine, *Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme* [t(345)=3,25, p<,01] alt boyutunda ise erkeklerin lehine olmak üzere istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Diğer alt boyut puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi; “Eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterlikleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Buna göre öğrencilerin görsel okuryazarlık ölçeği puanları ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) yapılmıştır. Bu analizden elde edilen sonuçlar Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Yeterliği Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre F-Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Sınıf	N	X	S	F	p	LSD
A-1.	1.sınıf	132	3,86	,64	3,392	,018*	1-2.sınıf
	2.sınıf	73	4,04	,65			1-3.sınıf
	3.sınıf	79	4,10	,56			3-4.sınıf
	4.sınıf	63	4,30	,59			
A-2.	1.sınıf	132	3,57	,65	2,797	,040*	1-3.sınıf
	2.sınıf	73	3,72	,63			
	3.sınıf	79	3,81	,58			
	4.sınıf	63	3,62	,62			
A-3.	1.sınıf	132	4,12	,54	4,715	,003**	1-2.sınıf
	2.sınıf	73	4,32	,51			1-3.sınıf
	3.sınıf	79	4,34	,51			2-4.sınıf
	4.sınıf	63	4,11	,50			3-4.sınıf
A-4.	1.sınıf	132	4,29	,56	,961	,412	
	2.sınıf	73	4,26	,53			
	3.sınıf	79	4,40	,49			
	4.sınıf	63	4,30	,55			
A-5.	1.sınıf	132	3,73	,74	5,572	,001**	1-3.sınıf
	2.sınıf	73	3,72	,72			1-4.sınıf
	3.sınıf	79	4,07	,68			2-3.sınıf
	4.sınıf	63	4,01	,72			2-4.sınıf
A-6.	1.sınıf	132	3,95	,64	,591	,621	
	2.sınıf	73	3,90	,63			
	3.sınıf	79	4,03	,59			
	4.sınıf	63	3,93	,63			
Ölçek Toplam	1.sınıf	132	3,93	,44	4,253	,006**	1-3.sınıf
	2.sınıf	73	4,01	,45			3-4.sınıf
	3.sınıf	79	4,14	,39			
	4.sınıf	63	3,98	,39			

* $p < ,05$ ** $p < ,01$

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin görsel okuryazarlık yeterliği toplam puanı ile sınıf düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F=4,253$, $p < ,01$]. Farklılığın kaynağını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçlarına göre; toplam puan açısından 1. ve 3. sınıflar arasında 3. sınıfların lehine ($X=4,14$) ve 3. ve 4. sınıflar arasında ise yine 3.

sınıfların lehine olmak üzere istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin görsel okuryazarlık yeterliği alt boyut puanları ile sınıf düzeyi arasındaki ilişki sırasıyla incelenmiştir. Tablo 3'e göre, öğrencilerin görsel okuryazarlık *Ofis Yazılımlarını Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme* alt boyutu puanı ile sınıf düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F=3,392$, $p<,05$]. Farklılığın kaynağını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçlarına göre; bu alt boyut puanı açısından 1. ve 2. sınıflar arasında 2. sınıfların lehine ($X=4,04$), 1. ve 3. sınıflar arasında 3. sınıflar lehine ($X=4,10$) ve 3. ve 4. sınıflar arasında ise 3. sınıflar lehine ($X=4,10$) olmak üzere istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin görsel okuryazarlık *Basılı görsel Materyalleri Tanımlayabilme* alt boyutu puanı ile sınıf düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F=2,797$, $p<,05$]. Farklılığın kaynağını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçlarına göre; bu alt boyut puanı açısından 1. ve 3. sınıflar arasında 3. sınıflar lehine ($X=3,81$) olmak üzere istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin görsel okuryazarlık *Görsel Yorumlayabilme* alt boyutu puanı ile sınıf düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F=4,715$, $p<,01$]. Farklılığın kaynağını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçlarına göre; bu alt boyut puanı açısından 1. ve 2. sınıflar arasında 2. sınıfların lehine ($X=4,32$), 1. ve 3. sınıflar arasında 3. sınıflar lehine ($X=4,34$), 2. ve 4. sınıflar arasında 2. sınıfların lehine ($X=4,32$) ve 3. ve 4. sınıflar arasında ise 3. sınıflar lehine ($X=4,34$) olmak üzere istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin görsel okuryazarlık *Araç Kullanarak Görsel Üretebilme* alt boyutu puanı ile sınıf düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$F=5,572$, $p<,01$]. Farklılığın kaynağını belirlemek üzere yapılan LSD testi sonuçlarına göre; bu alt boyut puanı açısından 1. ve 3. sınıflar arasında 3. sınıflar lehine ($X=4,07$), 1. ve 4. sınıflar arasında 4. sınıfların lehine ($X=4,01$), 2. ve 3. sınıflar arasında 3. sınıflar lehine ($X=4,07$) ve 2. ve 4. sınıflar arasında 2. sınıfların lehine ($X=4,32$) ve 3. ve 4. sınıflar arasında ise 4. sınıfların lehine ($X=4,01$) olmak üzere istatistiksel olarak anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır.

Öğrencilerin görsel okuryazarlık *Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme* ve *Görsellerdeki Mesajları Algılayabilme* alt boyut puanları ile sınıf düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi; “Eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterlikleri yaşamın büyük kısmının geçtiği yerleşim yeri türüne göre farklılaşmakta mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Buna göre öğrencilerin görsel okuryazarlık ölçeği puanları ile yaşamın büyük kısmının geçtiği yerleşim yeri türü arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) yapılmıştır. Bu analizden elde edilen sonuçlar Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Görsel Okuryazarlık Yeterliği Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Yaşamın Büyük Kısmının Geçtiği Yerleşim Yeri Türüne Göre F-Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Yerleşim Yeri	N	X	S	F	p
A-1.	Köy	71	3,88	,60	1,542	,216
	İlçe	105	3,91	,61		
	İl	166	4,01	,64		
A-2.	Köy	71	3,63	,68	,525	,592
	İlçe	105	3,72	,63		
	İl	166	3,65	,61		
A-3.	Köy	71	4,16	,49	,696	,499
	İlçe	105	4,20	,55		
	İl	166	4,24	,52		
A-4.	Köy	71	4,27	,53	,805	,448
	İlçe	105	4,37	,54		
	İl	166	4,29	,54		
A-5.	Köy	71	3,73	,79	1,398	,249
	İlçe	105	3,89	,70		
	İl	166	3,89	,73		
A-6.	Köy	71	3,81	,64	2,851	,059
	İlçe	105	3,98	,63		
	İl	166	4,02	,61		
Ölçek Toplam	Köy	71	3,93	,43	1,471	,231
	İlçe	105	4,02	,42		
	İl	166	4,03	,44		

Tablo 4 incelendiğinde, yaşamını büyük kısmını köyde ($X=3,93$), ilçede ($X=4,02$) ve ilde ($X=4,03$) geçiren öğrencilerin görsel okuryazarlık toplam puanlarının ortalama değerlerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Tek Yönlü Varyans analizi sonucuna göre öğrencilerin görsel okuryazarlık yeterliği toplam ve alt boyut puanları ile yaşamın büyük kısmının geçtiği yerleşim yeri türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi; “Eğitim fakültesi öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterliği toplam puanı ile akademik başarı puanı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde

ifade edilmiştir. Bu problemi test etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplanarak korelasyon analizi yapılmıştır. Bu analizden elde edilen sonuçlar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Görsel Okuryazarlık Yeterliği ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki

Ölçek ve Alt Boyutları		Akademik Ortalama
A-1.Ofis Yazılımlarını Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme	Pearson Correlation	,136
	Sig. (2-tailed)	,017*
	N	347
A-2.Basılı Görsel Materyalleri Tanımlayabilme	Pearson Correlation	-,009
	Sig. (2-tailed)	,880
	N	347
A-3.Görsel Yorumlayabilme	Pearson Correlation	,119
	Sig. (2-tailed)	,017*
	N	347
A-4.Günlük Hayatta Karşılaşılan Görsel Mesajları Ayırt Edebilme	Pearson Correlation	,036
	Sig. (2-tailed)	,530
	N	347
A-5.Araç Kullanarak Görsel Üretebilme	Pearson Correlation	,100
	Sig. (2-tailed)	,078
	N	347
A-6.Görsellerdeki Mesajları Algılayabilme	Pearson Correlation	,109
	Sig. (2-tailed)	,056
	N	347
Ölçek Toplam	Pearson Correlation	,125
	Sig. (2-tailed)	,028*
	N	347

* $p < ,05$

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterliği toplam puanı ile akademik başarı puanı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=,12$, $p < ,05$). Görsel okuryazarlık yeterliği alt boyut puanları ile akademik başarı puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; *Ofis Yazılımlarını Kullanarak Görselliğe Önem Verebilme* ($r=,13$, $p < ,05$) ve *Görsel Yorumlayabilme* ($r=,13$, $p < ,05$) alt boyut puanları ile akademik başarı puanları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu, bununla birlikte diğer alt boyut puanları ile akademik başarı puanları arasında bir ilişkinin olmadığı ortaya çıkmıştır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma bulguları doğrultusunda;

- Eğitim fakültesi öğrencilerinin genel olarak görsel okuryazarlık yeterlik düzeyinin yüksek olduğu,

- Ofis yazılımlarını kullanarak görselliğe önem vermede ve görselleri yorumlamada kızların; günlük hayatta karşılaşılan görsel mesajları ayırt etmede ise erkeklerin daha fazla yeterliğe sahip olduğu,
- Üçüncü sınıf öğrencilerinin; birinci ve dördüncü sınıflara göre daha yüksek düzeyde görsel okuryazarlığa sahip olduğu,
- Yaşanılan yerin köy, ilçe veya il olması öğrencilerin görsel okuryazarlık düzeyini etkilemediği,
- Öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterlik düzeyi ile akademik başarı puanı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda, eğitim fakültesi öğrencilerinin genel olarak görsel okuryazarlık yeterlik düzeyinin yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Özsevgeç, Akbulut ve Özsevgeç (2010) öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık seviyelerinin; Şahin ve Kıran'ın (2009) yaptığı betimsel çalışmada da araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık (görsel öğrenme, görsel ayırt etme, görsel dil ve renk ipuçları) yeterliklerinin yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Yeh ve Lohr'un (2010) olgu bilim deseninde yürüttükleri nitel araştırmada öğretmen adaylarının görsel okuryazarlığı kavramsal olarak tanımlayabildikleri ve öğretimsel amaçlı tasarlanan görsellerden beklenen anlamı çıkarabildikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda, araştırma sonucunun ilgili alanyazınla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel okuryazarlık yeterliklerinin yüksek çıkması, hem öğrenim hayatları boyunca hem de meslek hayatlarında gerekli olan etkili iletişim becerilerinin temelini oluşturması açısından önemli bir gelişmedir. Bilindiği üzere, günümüzde öğretmenlik, insanlarla ilişkiler yönünden diğer bazı mesleklerden farklı olarak geniş bir insan kesimiyle ilişki ve etkileşim içinde yerine getirilen bir meslektir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005, 213). Bununla birlikte, öğretmenler, sınıf içinde verimli bir öğrenme ortamı oluşturmak için görselleri etkili bir şekilde kullanmak durumundadır. Özellikle son zamanlarda hazırlanan öğretim programlarında görsel materyallere (resim, grafik, tablo, harita vb.) ağırlık verilmesi ve bilgisayar teknolojisinin eğitimde sıklıkla kullanılması bu tür becerilere sahip olmayı gerekli kılmaktadır. Bu yönde yapılan bir araştırmada, öğretmenler mesleki yeterlik açısından görsel okuryazarlığın gerekli olduğunu ve ders materyallerinin yoğun bir şekilde görselleri barındırdığını ifade etmişlerdir (Kaya, 2011).

Kitle iletişim araçlarının ve özellikle de internetin kullanıldığı bilişim teknolojilerinin görsel bir dünya yaratması ve iletişimin çok daha kolay sağlanması bazı sorunları da

beraberinde getirmektedir. Hemen hemen her yerde karşılaştığımız görsellerin bir mesaj içerdiğini bilmek zorundayız. Bu nedenle görsel imgeleri doğru anlamlandırabilme, yorumlayabilme ve görsel çağrışımları çözümleyebilme yeterliğine sahip olmamız gerekmektedir (Zeren ve Arslan, 2009). Nitekim eğitim sistemi, bugünkü dijital dünya ve yeni öğrenen kuşağı göz önüne alarak, görselliği eğitim programlarına dahil etmiştir (Akpınar, 2009: 39). İlkokul programına (1-4. sınıflar) bakıldığında, bu becerinin kazandırılmasına yönelik kazanımların yer aldığı, Türkçe dersine “Görsel Okuma” ve “Görsel Sunu” adı altında öğrenme alanlarının yer aldığı görülmektedir. Yine ortaokulda (5-8. sınıflar) buna yönelik kazanımlar diğer alanlara dahil edilmiştir (<http://ttkb.meb.gov.tr/program.aspx>).

Araştırma bulguları doğrultusunda, ofis yazılımlarını kullanarak görselliğe önem verebilme ve görselleri yorumlayabilme de kızların, günlük hayatta karşılaşılan görsel mesajları ayırt edebilmede ise erkeklerin daha fazla yeterliğe sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Karaman ve Kurtoğlu (2009) kız öğretmen adaylarının erkeklere göre interneti daha çok ödev yapmak amaçlı kullandıklarını belirlemiştir. Ödevler dolayısıyla ofis programlarının yoğun bir şekilde kullanılması kişilerin bu alandaki yeterliğini de olumlu bir biçimde geliştirecektir. Bu bağlamda ilgili alanyazınla araştırma benzerlik göstermektedir. Önür (2007) ve Köse, Gencer ve Gezer (2007) erkeklerin, kızlara göre gündelik yaşamlarında daha yoğun teknoloji, bilgisayar ve internet kullanımına sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Bilgisayar ve internet görsel mesajların çok yoğun kullanıldığı araçlardır. Erkeklerin, kızlara göre bilgisayarlarla daha fazla iç içe olması ve dolayısıyla daha çok görsele maruz kalmasından dolayı; günlük hayatta karşılaştığı görselleri doğru bir biçimde algılamasına yardımcı olduğu yorumu yapılabilir.

Araştırma sonucunda üçüncü sınıf öğrencilerinin birinci ve dördüncü sınıflara göre daha yüksek düzeyde görsel okuryazarlığa sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum eğitim fakültesi ders programında öğretim derslerinin üçüncü sınıfta yoğun olarak yer almasından kaynaklanabilir. Görsel okuma ve sunu gibi becerilerin yoğun olduğu bu derslerde ofis yazılımlarının kullanılarak görselliğe önem verilmesi ve araç kullanılarak görseller üretilmesi görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmuş olabilir.

Araştırma sonucunda, yaşanan yerin köy, ilçe veya il olmasının öğrencilerin görsel okuryazarlık düzeyini etkilemediği ortaya çıkmıştır. Elde edilen bu sonuç küreselleşme olgusunun beraberinde getirdiği sınırların aşılması ve dünyanın küçük bir köye dönüştüğü benzetmesiyle açıklanabilir. Bilişim ve iletişim teknolojisinin çok hızlı gelişmesi ve yaygınlaşması bilhassa da internetin artık köylere kadar ulaşması küçük yerleşim birimlerinde yaşayan

insanlara çok büyük olanaklar sağlamıştır. Küçük yerleşim birimlerinde yaşayan bireyler de video, animasyon, grafik, resim, harita, karikatür vb. çoklu ortam araçlarıyla sıklıkla karşılaşabilmektedirler. Bu sayede görsel okuryazarlık becerileri gelişebilmektedir.

Öğrencilerinin görsel okuryazarlık yeterlik düzeyi ile akademik başarı puanı arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. 1971 yılında Allan Paivio tarafından geliştirilen İkili Kod Teorisine (Dual-Coding Theory) göre hem sözel hem de görsel olarak eş zamanlı kodlanan bilginin bunlardan sadece biriyle işlenen bilgiden daha kalıcı ve anlamlı olduğu ileri sürülmektedir (DeFrance, Khasnabis ve Palincsar, 2010). Öte yandan bazı psikologlar bilginin görsel ve sözel olarak kodlanmasının anımsamaya katkısının yüksek olduğu düşüncesindedirler (Miller ve Burton, 1994; Senemoğlu, 2005). Bu açıdan bakıldığında görsel okuryazarlık yeterliği yüksek olan bireylerin daha etkili öğrenen olduğunu ve görsel okuryazarlığın akademik başarı durumunu olumlu yönde etkileyebileceği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre şu öneriler getirilebilir:

- Öğretmen adaylarının çağın gerektirdiği görsel okuryazarlık becerilerine sahip olması için öğretim programları bu becerileri geliştirecek şekilde yeniden tasarlanabilir.
- Akademik başarı ile görsel okuryazarlık arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğundan eğitim ortamlarında görsel okuryazarlığın geliştirilmesine yönelik çeşitli yöntem ve stratejiler geliştirilebilir.
- Her sınıf düzeyinde öğretmen adaylarının görsel okuryazarlık becerilerini sergileyebilecekleri öğrenme ortamlarının oluşturulması sağlanabilir.
- Günlük hayatta veya eğitim ortamlarında görsel okuryazarlığın; bireylerin yaşamlarını ve akademik başarı durumlarını nasıl etkilediğini ortaya koyan nitel ve nicel yöntemlerin birlikte kullanıldığı araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akpınar, B. (2009). İlköğretim 1–5. Sınıflar Türkçe Öğretim Programları Görsel Okuma ve Sunu Öğrenme Alanının Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34 (154), 37-49.
- Bleed, R. (2005). Visual Literacy in Higher Education, ELI Explorations, Educause Learning Initiative, <http://www.educause.edu/LibraryDetailPage/666?ID=ELI4001>.adresinden 02.02.2013 tarihinde alınmıştır.
- Braden, R. A. (1996). Visual literacy. In D. H. Jonassen (Ed.), *Handbook of Rresearch for Educational Communications and Technology* (pp. 491-520).New York: Simon & Schuster.

- Brill, J., Kim, D. ve Branch, R. (2007). Visual Literacy Defined – The Results of a Delphi Study: Can IVLA (operationally) Define Visual Literacy? *Journal of Visual Literacy*, 27(1), 47-60.
- Burmark. L. (2002). *Visual Literacy: Learn to See, See to Learn*. Virginia, USA: ASCD Publication.
- Burns, M. (2006). A Thousand Words: Promoting Teachers' Visual Literacy Skills. *Multimedia & Internet @ Schools*, 13(1), 16–20.
- Carter, R. (2003). Teaching Visual Design Principles for Computer Science Students. *Computer Science Education*, 13(1), 67-90.
- Christopherson, J. T. (1996). The Growing Need for Visual Literacy at The University. In R. E. Griffin, J. M. Hunter, C. B. Schiffman, & W. J. Gibbs (Eds.). *VisionQuest: Journeys Toward Visual Literacy*. IVLA Book of Selected Readings (pp. 169-174).
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(19), 207-237.
- DeFrance, N., Khasnabis, D. ve Palincsar, A. S. (2010). *Reading and Technology*. (3th Edition). Peterson, P., Baker, E. ve McGaw, B. (Ed.) International Encyclopaedia of Education
- Felten, P. (2008). Visual Literacy. *Change*, 40(6), 60-64.
- Heinich, R., Molenda, M., Russell, J. D. ve Smaldino, S. E. (1999). *Instructional Media and Technologies for Learning* (6th Ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- IVLA-International Visual Literacy Association. What is “visual literacy?”. http://www.ivla.org/org_what_vis_lit.htm.adresinden 02.02.2013 tarihinde alınmıştır.
- İşler, A. (2002). Günümüzde Görsel Okuryazarlık ve Görsel Okuryazarlık Eğitimi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 153-161.
- Karaman, M. K ve Kurtoğlu, M. (2009, Şubat). Öğretmen Adaylarının İnternet Bağımlılığı Hakkındaki Görüşleri. Akademik Bilişim'09 - XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kaya, M. F. (2011). Öğrencilerde Görsel Okuryazarlık Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Coğrafya Öğretmenlerinin Görüş ve Uygulamaları. *Turkish Studies*, 6(2), 629-642.
- Kellner, D. (2001). New Technologies/New Literacies: Reconstructing Education for The Millennium. *International Journal of Technology and Design Education*, 11, 67-81, Kluwer Academic Publisher. Printed in the Netherlands.
- Kiper, A., Aslan, S., Kıyıcı, M ve Akgün Ö. E. (2012). Visual Literacy Scale: The Study of Validity and Reliability. *TOJNED*, 73-83.
- Kurudayıoğlu, M. ve Tüzel S. (2010). 21. Yüzyılda Okuryazarlık Türleri, Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi, *Türk Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 28, 283-298.
- Köse, S., Gencer, A. S. ve Gezer, K. (2007). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Bilgisayar ve İnternet Kullanımına Yönelik Tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1) 21.
- Metros, S. ve Woolsey, K. (2006). Visualliteracy: An institutional imperative. *EDUCAUSE Review*, 41(3), 80–82.

- Miller, H. B. ve Burton, J. K. (1994). Images and Imagery Theory. In D. M. Moore & F. M. Dwyer (Eds.) *Visual Literacy-A Spectrum of Visual Learning*. (pp.65-83). New Jersey 07632: Educational Technology Publications Englewood Cliffs.
- Oblinger, D. G. ve Oblinger, J. L. (2005). *Educating The Net Generation*. Boulder, C.O: Educase.
- Önal, İ. (2010). Tarihsel Değişim Sürecinde Yaşam Boyu Öğrenme ve Okuryazarlık: Türkiye Deneyimi. *Bilgi Dünyası*, 11(1), 101-121.
- Önür, N. (2007). Dijital bölünme ve gençlik: Bilgi Toplumunun Sınırlarında Erişilen Toplumsallık. *Sosyoloji Dergisi Ülgen Oskay'a Armağan Özel Sayısı*, 195-233.
- Özsevgeç, T., Akbulut, H. ve Özsevgeç, L. C. (2010). Determination of Visual Literacy of Preservice Teachers. *Turkish Science Education*, 7 (3), 29-41.
- Pettersson, R. (2002). *Information Design: An Introduction*. Amsterdam: John Benjamins.
- Roblyer, M. (1998). Visual Literacy: Seeing a New Rationale for Teaching with Technology. *Learning & Leading With Technology*, 51-54.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. (12. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Schiller, H. A. (1987). Visual Literacy in Ancient and Modern Man. In R. A. Braden, D. G. Beauchamp, & L. W. Miller (Eds.), *Visible and viable: The Role of Images in Instruction and Communication*. IVLA book of selected readings (pp. 263-284). International Visual Literacy Association.
- Sinatra, R. (1986). *Visual Literacy Connections to Thinking, Reading and Writing*. Springfield, IL:Charles C. Thomas.
- Sosa, T. (2009). Visual Literacy: The Missing Piece of Your Technology Integration Course. *TechTrends*, 53(2), 55-58.
- Stokes, S. (2001). Visual Literacy İn Teaching and Learning: A Literatüre Perspective. *Electronic Journal For The İntegration of Technology in Education*, 1 (1), 10-19
- Şahin, Ç. ve Kıran, İ. (2009). Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Görsel Okuryazarlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 77-90.
- Wileman, R. E. (1993). *Visual communicating*. Englewood Cliffs, N.J.:Educational Technology Publications.
- Yeh, H. T. (2008). Visual Literacy: An Investigation of How Pre-service Teachers Interpret and Analyze Instructional Visual Materials. (Unpublished doctoral dissertation). University of Northern Colorado.
- Yeh, H. T. ve Cheng, Y. C. (2010). The Influence of The Instruction of Visual Design Principles on Improving Pre-service Teachers' Visual Literacy. *Computers & Education*, 54(1), 244-252.
- Yeh, H. ve Lohr, L. (2010). Towards Evidence of Visual Literacy: Assessing Preservice Teachers' Perceptions of Instructional Visuals. *Journal of Visual Literacy*, 29(2), 183-197.
- Zeren, G. ve Arslan, R. (2009). Bir Eğitim Süreci Olarak Görsel Okuryazarlık. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(3), 43-52.

SUMMARY

The purpose of this paper is to determine the level of visual literacy of the students of faculty of education and to clarify whether there is a relation between some variables and the level of visual literacy. For the purpose of the study following questions have been discussed: a) what level of visual literacy competencies of the students of faculty of education? (b) Do visual literacy competencies vary significantly with respect to gender? (c) Do visual literacy competencies vary significantly with respect to the achievement level of class? (d) Do visual literacy competencies vary significantly with respect to the settlement have been lived throughout the majority of life? (e) Is there a significant correlation between total score of visual literacy competency and academic achievement score?

In the study, general screening and relational screening models have been utilized. The sample of the study comprises 347 students of the faculty of education who study at Bartın University (89) and Mehmet Akif Ersoy University (258). In the study, "Personal Information Form" designed in order to gather the necessary information related to the independent variables and the scale of "Visual Literacy developed by Kiper, Aslan, Kiyici and Akgun (2012) have been utilized as the data collection tool. Prepared in the form of 5-point likert scale, the scale consists of 29 items and 6 subscales. In the study, the internal consistency coefficient (Cronbach Alpha) of " Visual Literacy" has been measured as $\alpha=.89$. The data collection tool was administrated to freshman, sophomore, junior and senior students who study at the faculties of education of Bartın University and Mehmet Akif Ersoy University by the researchers in the spring semester of the 2011-2012 academic year.

For data analysis, the arithmetic mean and standard deviation values related to total and subscale scores of competency of Visual Literacy which has dependent variable have been measured. For the purpose of identifying whether the scores of Visual Literacy competency vary with respect to gender which is the independent variable of the study, Independent Samples T-Test, and whether the students' scores of Visual Literacy competency vary with respect to the variables of classroom and the settlement have been lived throughout the majority of life, One-Way Anova have been utilized. In multiple comparisons, LSD Test has been used. In addition, correlation has been analyzed by measuring Pearson Product-Moment Correlation Coefficient in order to determine the relation between the scores of visual literacy competency and the scores of academic average. In the statistical analysis of the study, the significance level has been adopted as 0.05.

According to the research findings, following results have been obtained that; the general visual literacy competencies of the students of faculty of education are high; while female students have competence in giving importance to visibility and interpretation of visual images by using office softwares, male students have more competence in the discrimination of visual messages encountered in daily life; junior students have a higher level of visual literacy in comparison to freshman and senior

students; Living in a village, town or a city does not affect the level of visual literacy; there is a significant correlation between students' visual literacy competency level and academic achievement score. Ozsevgec, Akbulut and Ozsevgec (2010) and Sahin and Kiran (2009) have determined that the levels of visual literacy of the teacher candidates are high. In the qualitative research conducted in phenomenological method by Yeh and Lohr (2010), it has been concluded that teacher candidates are conceptually able to define visual literacy and make the expected inferences from the visuals designed for educational purposes. In this context, it can be said that the result of the study shows similarity with the related literature.